

11/XXXIV/2021

Kieruje pod obrady
PIERWSZY ZASTĘPCA
PREZYDENTA MIASTA

Agnieszka Ciudała

**Uchwała Nr ...../2021
Rady Miasta Siemianowic Śląskich**

z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024”

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 12 pkt 11, w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) po przeprowadzeniu konsultacji społecznych

Rada Miasta Siemianowic Śląskich

uchwała:

§ 1.

Przyjąć „Strategię rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024”, w brzmieniu załącznika do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Katarzyna Niemiec-Kazmierczak
radca prawny K1 3530

DRUGI ZASTĘPCA
PREZYDENTA MIASTA
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Siemianowicach Śląskich

Mateusz Kacy

DRUGI ZASTĘPCA
PREZYDENTA MIASTA

Juliana - Białe
Maria Suchanek-Białe

WOJCIECH SZCZAK
NR W. 1414

JACZEŁNIK
Wydziału Polityki Społecznej

Katarzyna Jonczyk

UZASADNIENIE

Opracowanie Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest obowiązkiem gminy i powiatu. Jest ona niezbędna w świadomym planowaniu i realizowaniu polityki społecznej. Bez jej wdrożenia nie jest możliwe celowe, systemowe działanie samorządu i jego partnerów na rzecz łagodzenia społecznych problemów, które dotyczą mieszkańców miasta.

„Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024” (zwana dalej „Strategią”) proponuje rozwiązania o kompleksowym, strukturalnym charakterze. Jej realizacja daje szansę na zmniejszenie liczby mieszkańców Siemianowic Śląskich, dla których korzystanie z pomocy społecznej jest sposobem na życie dziedziczonym z pokolenia na pokolenie.

Strategia obejmuje 19 zaplanowanych działań. Informacje o poszczególnych działaniach, w tym o kosztach ich realizacji, są zawarte w rozdziale VII Strategii, natomiast w rozdziale VIII jest zapisany szacunkowy łączny koszt realizacji Strategii w latach 2021-2024. Najważniejsze źródła finansowania realizacji Strategii to:

- środki budżetu miasta;
  - środki budżetu państwa;
- fundusze pomocowe, czyli głównie fundusze Unii Europejskiej, a zwłaszcza Europejski Fundusz Społeczny.

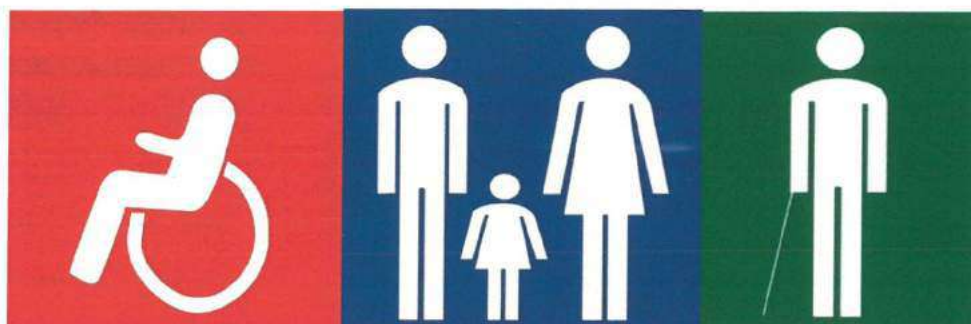

Katarzyna Niemiec-Kazmierczak
radca prawny Kt 3530

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Siemianowicach Śląskich

Mateusz Kacy

Załącznik do uchwały Nr ...../2021
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia ..... 2021 r.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.	• strona 3
II. AKTY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE ZWIĄZANE ZE STRATEGIĄ	• strona 5
III. KOŃCOWA OCENA STOPNIA REALIZACJI „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE NA LATA 2017-2020”.	•strona 7
IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ ORAZ GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.	• strona 19
V. OBSZAR KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA.	• strona 37
VI. CEL STRATEGICZNY ORAZ SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.	• strona 40
VII. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI STRATEGII.	• strona 41
VIII. SZACUNKOWY KOSZT I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII. KOORDYNACJA ORAZ OCENA STOPNIA REALIZACJI STRATEGII.	• strona 56
SPIS TABEL	• strona 57
SPIS WYKRESÓW	• strona 58

I. WPROWADZENIE.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest niezbędnym narzędziem świadomego planowania i realizowania polityki społecznej. Bez jej wdrożenia nie są możliwe systemowe działania samorządu oraz jego partnerów na rzecz łagodzenia społecznych problemów, które dotyczą mieszkańców miasta. Obowiązek opracowania Strategii rozwiązywania problemów społecznych przez miasto Siemianowice Śląskie wynika z art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j. t. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 wyżej wymienionej ustawy, w Strategii są zawarte działania, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia uwzględnia programy pomocy społecznej oraz inne programy wsparcia, przy czym część z nich jest przedmiotem odrębnych dokumentów, tworzących otoczenie Strategii - przykładem są zagadnienia profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, ujęte w kolejnych rocznych edycjach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Stworzona w oparciu o podejście systemowe „Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021 – 2024” proponuje działania o kompleksowym, strukturalnym charakterze.

Poniższy schemat przedstawia kluczowe elementy Strategii.

Wykres nr 1. Struktura Strategii.

Źródło: opracowanie własne.

Podstawą przeprowadzenia diagnozy sytuacji społecznej były informacje pochodzące z zasobów różnych podmiotów:

- Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie;
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- lokalnych instytucji oraz organizacji;
- podmiotów działających ponadlokalnie, takich jak Główny Urząd Statystyczny.

W Strategii został uwzględniony wymiar geograficzny, związany z koncentracją problemów społecznych w określonych częściach miasta.

Najważniejsze zastosowane w dokumencie skróty oznaczają:

- „Strategia” – Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021 – 2024;
- „Strategia 2017-2020” - Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2020;
- „LPR 2016 – 2022” - Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022;
- „Strategia rozwoju miasta” - Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku;
- „OZPS” – Ocena zasobów pomocy społecznej Miasta Siemianowice Śląskie („OZPS 2019” - za rok 2019, „OZPS 2018” - za rok 2018 itd.);
- „MOPS” – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich;
- „UM” - Urząd Miasta Siemianowice Śląskie;
- „PUP” – Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich;
- „GUS” - Główny Urząd Statystyczny.

II. AKTY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE ZWIĄZANE ZE STRATEGIĄ.

Do aktów prawnych regulujących treść Strategii oraz wpływających na jej realizację należą w szczególności m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

„Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024” pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Należą do nich:

- Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku (poziom lokalny);
- Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022 (poziom lokalny);
- Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2023 (poziom lokalny);
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017- 2022 (poziom lokalny);
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 w Siemianowicach Śląskich (poziom lokalny);

- Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Siemianowicach Śląskich na lata 2020-2022 (poziom lokalny);
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2020 +" (poziom regionalny);
- Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023 (poziom regionalny);
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 (poziom regionalny) – wyżej wymieniony program obejmuje okres realizacji Strategii, ponieważ po 31.12.2020 roku wciąż jest realizowana część dofinansowanych projektów;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - poziom krajowy;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (poziom krajowy).

III. KOŃCOWA OCENA STOPNIA REALIZACJI „STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE NA LATA 2017-2020”.

Poniżej znajduje się końcowa ocena stopnia realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2017-2020” wg stanu na dzień 31.12.2020 roku, dokonana zgodnie z zapisami rozdziału VII wyżej wymienionego dokumentu. Ocena ta stanowi punkt wyjścia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024”.

Ocena działań służących realizacji Strategii na lata 2017-2020.

Działanie nr 1. Domy pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Kierowanie mieszkańców Siemianowic Śl. do domów pomocy społecznej oraz umieszczanie ich w tego rodzaju placówkach. Celem było zapewnienie całodobowej opieki osobom, które jej wymagają.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób, która miała zostać umieszczona w domach pomocy społecznej w ciągu 1 roku: 15.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

W ciągu 2017 roku w domach pomocy społecznej umieszczono 21 osób, w 2018 roku – 15 osób, w 2019 roku – 22 osoby, w 2020 roku - 17 osób.

Wniosek

Działanie nr 1 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 2. Dzienny dom pomocy.

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Kierowanie oraz umieszczanie osób wymagających częściowej opieki i wsparcia w dziennym domu pomocy w celu ich aktywizacji oraz integracji społecznej.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób, która miała zostać objęta wsparciem w dziennych domach pomocy w ciągu 1 roku: 18.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Z pomocy świadczonej w formie Dziennego Domu Pomocy przez Dom Pomocy Społecznej

przy ul. Św. Barbary 5 w Siemianowicach Śląskich w ciągu 2017 roku skorzystały 23 osoby, w 2018 roku – 22 osoby, w roku 2019 - 27 osób, w roku 2020 - 19 osób.

Wniosek

Działanie nr 2 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 3. Usługi opiekuńcze.

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Zapewnienie usług w miejscu zamieszkania osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Celem było umożliwienie tym osobom możliwie długiego funkcjonowania w środowisku zamieszkania.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób, która miała zostać objęta usługami opiekuńczymi w ciągu 1 roku: 120.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

W 2017 r. pomoc w formie usług opiekuńczych przyznano 216 osobom (w tym: usługi opiekuńcze podstawowe - 209 osobom, usługi opiekuńcze specjalistyczne - 7 osobom z zaburzeniami psychicznymi), w 2018 r. - 241 osobom (w tym: usługi opiekuńcze podstawowe - 236 osobom, usługi opiekuńcze specjalistyczne – 5 osobom z zaburzeniami psychicznymi), w 2019 r. - 276 osobom (w tym: usługi opiekuńcze podstawowe - 271 osobom, usługi opiekuńcze specjalistyczne - 1 osobie, usługi opiekuńcze specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 4 osobom), w 2020 r. - 274 osobom (w tym usługi opiekuńcze podstawowe - 270 osobom, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 4 osobom).

Wniosek

Działanie nr 3 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 4. Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ) prowadzonych przez Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”. Celem WTZ jest rehabilitacja osób niepełnosprawnych intelektualnie, zwiększenie ich samodzielności oraz szans na pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Dodatkowo działanie miało obejmować aktywność zmierzającą do utworzenia i działania na terenie miasta drugiej placówki tego rodzaju.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób, która ma zostać objęta wsparciem WTZ w ciągu 1 roku: 50 osób.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba osób korzystających z Warsztatów Terapii Zajęciowej działających przy Siemianowickim Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”: w 2017 roku – 75, w 2018 roku – 75, w 2019 roku – 75, w 2020 roku - 75.

Wniosek

Działanie nr 4 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 5. **Klub Integracji Społecznej (KIS).**

Okres realizacji (w latach): 2017-2018.

Charakterystyka działania: Prowadzona w KIS aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców miasta zagrożonych wykluczeniem, w tym prowadzona w ramach projektu „Program wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych w Klubie Integracji Społecznej”.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób objętych działaniami KIS w latach 2017-2018: 130.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

W okresie realizacji projektu pn. „Program wsparcia dla osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych w Klubie Integracji Społecznej”, który zakończył się 31.08.2018 roku, działania KIS objęły ponad 130 osób.

Faktyczny zakres działania nr 5 wykroczył poza założenia Strategii 2017-2020, ponieważ w latach 2017-2020 w KIS była prowadzona również aktywizacja zawodowa w ramach projektów „Inwestuj w siebie”, „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej”.

Wniosek

Działanie nr 5 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 6. **Aktywna integracja społeczno - zawodowa mieszkańców w ramach projektów społecznych.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Kontynuacja projektów „Inwestuj w siebie”, „Triathlon możliwości: integracja, edukacja, praca”, „Rodzinna integracja” współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Przygotowywanie i realizowanie innych projektów.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób objętych działaniami projektów w latach 2017-2018: 200.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba osób objętych projektami tylko w 2018 roku – 398, w tym:

- w ramach projektu „Inwestuj w siebie” - 110;
- w ramach projektu „Triathlon możliwości: integracja, edukacja, praca” - 17;
- w ramach projektu „Rodzinna integracja” - 92;
- w ramach projektu „Ucieczka od bierności” - 107;
- w ramach projektu „SORSAL Siemianowicki Obszar Rewitalizacji Społecznej i Aktywności Lokalnej” - 56;
- w ramach projektu „Dobrze mieć sąsiada” - 16.

Większość wymienionych projektów była realizowana także w latach 2019-2020, obejmując działaniami kolejnych uczestników. Łącznie powyższe projekty były skierowane do niemal 700 osób.

Działania w zakresie aktywnej integracji społecznej były prowadzone również w ramach projektu „Rodzina razem”, adresowanego do 127 osób (okres realizacji: lata 2019 – 2021).

Wniosek

Działanie nr 6 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020, w zakresie wykraczającym poza jej założenia.

Działanie nr 7. Prace społecznie użyteczne.

Okres realizacji (w latach): 2017-2020

Charakterystyka działania: Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Prace społecznie użyteczne są realizowane na obszarze Siemianowic Śl. w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, instytucjach oraz organizacjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Ich organizatorem oraz koordynatorem jest MOPS, który w tym zakresie współpracuje z PUP.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba godzin przepracowanych w ramach prac społecznie użytecznych w latach 2017-2020: 40.000.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

W roku 2017 zrealizowano 200 godzin prac społecznie użytecznych, natomiast w latach 2018-2020 nie były one realizowane.

Wniosek

Działanie nr 7 nie było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020. Powodem tego było radykalne zmniejszenie środków z Funduszu Pracy, z których PUP refundował 60 % kwoty przeznaczonej na sfinansowanie prac społecznie użytecznych.

W latach wcześniejszych, z których dane były brane pod uwagę przy określaniu założeń Strategii 2017-2020, liczba zrealizowanych godzin prac społecznie użytecznych była duża, np. 22.490,5 godziny w 2015 roku.

Działanie nr 8. **Dom dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Funkcjonowanie bezpiecznego miejsca dla kobiet i ich dzieci. Dom był prowadzony przez Siemianowickie Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób (matek i dzieci) korzystających z placówki w ciągu 1 roku: 10.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

W ciągu 2017 roku z placówki korzystały 23 osoby, w ciągu 2018 roku – 14 osób.

Na przełomie 2018 i 2019 roku Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi i Kobiet w Cięży został przekształcony w Schronisko dla bezdomnych. Głównym powodem zmiany był fakt, że faktyczne zapotrzebowanie na wsparcie dla samotnych matek z dziećmi i kobiet w ciąży było znacznie mniejsze, niż wynikające z prognoz i założeń czynionych w okresie tworzenia placówki.

Wniosek

W latach 2017-2018 działanie nr 8 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020. W kolejnych latach realizacja działania była niemożliwa, ponieważ Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi i Kobiet w Cięży przestał działać, czego nie można było przewidzieć w czasie opracowywania Strategii 2017-2020.

Działanie nr 9. **Centrum Usług Społecznych - Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w rejonie „Hugo”.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020 (prace remontowe i adaptacyjne w roku 2017).

Charakterystyka działania: Placówka (CUS) miała być utworzona i prowadzona przy ulicy Matejki 4. W pomieszczeniach przeznaczonych na CUS miały zostać przeprowadzone prace adaptacyjne.

W CUS dzieci miały mieć możliwość odrobienia zadania i nadrobienia zaległości szkolnych, wzięcia udziału w różnych imprezach okolicznościowych, pobawienia się z rówieśnikami, rozwijania swoich pasji w kółkach zainteresowań. Miały otrzymać pełne wyżywienie. Miały być objęte profesjonalną opieką wychowawców. Placówka miała być czynna od rana do późnych godzin popołudniowych.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba dzieci objętych wsparciem placówki w ciągu 1 roku: 30.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Faktyczny zakres działania nr 9 wykroczył poza założenia Strategii 2017-2020. W 2018 roku w ramach projektu pn. „Uciezka od bierności” zostały utworzone dwie nowe placówki, działające w strukturach organizacyjnych MOPS: Centrum Usług Społecznych (CUS) przy ulicy Okrężnej 19 oraz Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD2) przy ulicy Matejki 4, do której odnosi się działanie nr 9.

W 2018 roku z usług Placówki SD2 skorzystały 44 dzieci, w 2019 roku – 48, w 2020 roku – 36.

Wniosek

Działanie nr 9 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 10. **Akcja pomocy sąsiedzkiej.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Kontynuacja akcji mającej na celu angażowanie społeczności lokalnej w działania na rzecz najbliższego otoczenia, propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej. Ważnym elementem prowadzonych działań jest organizacja festynów z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba imprez dla mieszkańców miasta, organizowanych w ramach akcji pomocy sąsiedzkiej w ciągu 1 roku: 1.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Festyn z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada odbywał się corocznie w latach 2017-2019. W roku 2020, ze względu na pandemię COVID-19, festyn nie odbył się.

Faktyczna realizacja działania nr 10 wykroczyła poza założenia Strategii 2017-2020. Stało się tak dzięki usługom sąsiedzkim realizowanym w ramach projektu „Dobrze mieć sąsiada”, polegającym na wspieraniu osoby niesamodzielnej ze względu na wiek oraz pomocy w podstawowych, codziennych czynnościach życiowych i domowych. W szczególności usługi te dotyczyły:

- pomocy w dokonywaniu zakupów podstawowych artykułów, w przygotowywaniu i podawaniu posiłków, w wykonywaniu prac porządkowych w gospodarstwie domowym, w praniu odzieży i bielizny, w uiszczaniu opłat;
- towarzyszenia w spacerach, pomocy w dotarciu do różnego rodzaju instytucji;
- informowania rodziny o pogarszającym się stanie zdrowia osoby niesamodzielnej.

Wniosek

Działanie nr 10 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020. Brak możliwości zorganizowania festynu w 2020 roku był spowodowany ponadlokalnym czynnikiem niezależnym od MOPS i partnerów, którego nie można było przewidzieć w okresie tworzenia Strategii 2017-2020.

Działanie nr 11. **Wolontariat.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Dalsze realizowanie i rozwijanie wolontariatu, który jest zorganizowaną instytucjonalnie formą działań społecznych. Wolontariusze mogą wykonywać różne zadania, takie jak: spędzanie z dziećmi czasu wolnego, pomaganie dzieciom i młodzieży w nauce, organizowanie imprez okolicznościowych, prace porządkowe, prace remontowe, pomaganie osobom niepełnosprawnym w transporcie i innych życiowych czynnościach (np. wizyta u lekarza, korzystanie z zabiegów rehabilitacyjnych).

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba godzin przepracowanych w ciągu 1 roku przez wolontariuszy współpracujących z MOPS: 1.000.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

W 2017 roku wolontariusze współpracujący z MOPS przepracowali 600 godzin, w 2018 roku - 464 godziny, w 2019 roku - 484 godziny, w 2020 roku - 60 godzin (w warunkach poważnego

ograniczenia bezpośrednich kontaktów międzyludzkich w związku z pandemią COVID-19).

Wniosek

Działanie nr 11 nie było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020. Powodem tego jest zmniejszenie liczby wolontariuszy współpracujących z MOPS. W latach wcześniejszych, z których dane były brane pod uwagę przy określaniu założeń Strategii 2017-2020, liczba godzin przepracowanych przez wolontariuszy była znacznie większa, np. 1.300 godzin w 2015 roku.

Działanie nr 12. **Podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Systematyczna praca asystenta rodziny z rodzinami dotkniętymi problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Ta praca polega m.in. na sporządzaniu planów pracy z rodziną, ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, diagnozie: deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w ciągu 1 roku: 30.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w 2017 roku - 91, w 2018 roku – 71, w 2019 roku – 71, w 2020 roku – 69.

Wniosek

Działanie nr 12 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 13. **Praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Praca edukacyjno–terapeutyczna z rodzicami prowadzona wg przygotowanego planu pracy z rodziną oraz opiniowanie wniosków do sądów (dotyczą one powrotu dziecka do rodziny biologicznej).

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w ciągu 1 roku: 30.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny w 2017 roku - 91, w 2018 roku – 71, w 2019 roku – 71, w 2020 roku – 69.

Wniosek

Działanie nr 13 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 14. **Rozwój pieczy zastępczej.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Działania propagujące i wspierające rodzinną pieczę zastępczą (w tym organizowanie festynów, pikników). Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba imprez propagujących i wspierających rodzinną pieczę zastępczą, zorganizowanych w ciągu 1 roku: 1.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego odbywał się corocznie w latach 2017-2019. W roku 2020, ze względu na pandemię COVID-19, piknik nie odbył się.

Wniosek

Działanie nr 14 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020. Brak możliwości zorganizowania pikniku w 2020 roku był spowodowany ponadlokalnym czynnikiem niezależnym od MOPS i partnerów, którego nie można było przewidzieć w okresie tworzenia Strategii 2017-2020.

Działanie nr 15. **Wsparcie dla rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w nich.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania:

- wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- organizowanie dla rodzin zastępczych psychoedukacyjnych warsztatów (grup wsparcia) mających na celu podnoszenie ich kompetencji;
- zajęcia korekcyjno – wyrównawcze dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- poszukiwanie rodzin pomocowych.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu 1 roku: 60.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej: w roku 2017 – 78, w roku 2018 – 95, w roku 2019 – 89, w roku 2020 – 88.

Faktyczna realizacja działania nr 15 wykroczyła poza założenia Strategii 2017-2020. Stało się tak dzięki działaniom realizowanym w ramach projektu „Rodzina razem”, polegającym na prowadzeniu wyjazdowych zajęć edukacyjno – szkoleniowych dla rodzin zastępczych oraz wsparciu korekcyjnym dla dzieci z rodzin zastępczych.

Wniosek

Działanie nr 15 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 16. **Wspieranie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Umożliwienie pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej pobytu w mieszkaniu chronionym. Indywidualna i grupowa praca socjalna ukierunkowana na nabycie umiejętności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu. Zorganizowanie systemu pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym aktywizacja poprzez uczestnictwo w projektach społecznych.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych pracą socjalną w ciągu 1 roku: 50.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych pracą socjalną: w 2017 roku – 97, w 2018 roku – 97, w 2019 roku – 91, w 2020 roku – 67.

Faktyczna realizacja działania nr 16 wykroczyła poza założenia Strategii 2017-2020. Stało się tak dzięki działaniom w ramach projektu „Rodzina razem”. Jedną z grup docelowych wyżej wymienionego projektu są wychowankowie rodzin zastępczych w wieku od 15 do 18 lat, dla których są prowadzone następujące działania mające na celu przygotowanie do usamodzielnienia: diagnoza psychologiczna, praca indywidualnego asystenta wychowanka, wizyty w przedsiębiorstwach.

Wniosek

Działanie nr 16 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 17. **Dożywianie.**

Okres realizacji (w latach): 2017-2020.

Charakterystyka działania: Opłacenie posiłków dla dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym. Opłacenie posiłków dla osób dorosłych. Zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku dla osób, które nie korzystają z pomocy w formie posiłków.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania:

- 1) Minimalna liczba dzieci uczęszczających do Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci, dla których będzie opłacone wyżywienie, w ciągu 1 roku: 45.
- 2) Minimalna liczba osób dorosłych (świadczeniobiorców), którym w ciągu 1 roku przyznano zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku: 1.500.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Liczba dzieci uczęszczających do Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci, dla których opłacono wyżywienie: w 2017 roku – 68, w 2018 roku – 57, w roku 2019 – 66, w roku 2020 – 47.

Liczba osób dorosłych (świadczeniobiorców), którym przyznano zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku: w 2017 roku – 1.839, w 2018 roku – 1.522, w 2019 - 1.284, w 2020 roku - 1.057.

Wniosek

Działanie nr 17 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020, przy czym liczba osób dorosłych korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku w latach 2019 – 2020 kształtowała się poniżej założeń Strategii 2017-2020.

Działanie nr 18. **Noclegownia.**

Okres realizacji (w latach): rok 2020 (rozpoczęcie działalności).

Charakterystyka działania: Działanie dotyczyło utworzenia i działania noclegowni w Siemianowicach Śląskich. Jego elementem była realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Minimalna liczba osób bezdomnych korzystających z noclegowni w roku 2020: 40.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Faktyczny zakres działania nr 18 wykroczył poza założenia Strategii 2017-2020, ponieważ zamiast noclegowni powstało w Siemianowicach Śl. schronisko dla bezdomnych. Jest prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Siemianowickie. Powstało na przełomie 2018 i 2019 roku dzięki przekształceniu Domu dla Samotnych Matek z Dziećmi

i Kobiet w Cięży.

W 2020 roku z wyżej wymienionego schroniska skorzystało 51 bezdomnych mężczyzn. Ponadto w 2020 r. osoby bezdomne przebywały w dwóch innych schroniskach prowadzonych przez:

- Fundację „Zacisze Grażyny” w Niewieszy – schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, skorzystało z niego w 2020 r. 17 osób bezdomnych z Siemianowic Śląskich;
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach, schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi dla kobiet i mężczyzn, prowadzone w Dąbrowie Górniczej, skorzystało z niego 18 osób bezdomnych z Siemianowic Śląskich.

Wniosek

Działanie nr 18 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

Działanie nr 19. Termomodernizacja głównego budynku MOPS.

Okres realizacji (w latach): rok 2017

Charakterystyka działania: Kompleksowa termomodernizacja zabytkowego budynku, w którym mieści się siedziba MOPS.

Wskaźnik/wskaźniki realizacji działania: Przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji budynku MOPS w 2017 roku.

Wartości zmierzone w trakcie oceny

Kompleksowa termomodernizacja budynku MOPS została przeprowadzona w 2017 roku.

Wniosek

Działanie nr 19 było realizowane zgodnie ze Strategią 2017-2020.

PODSUMOWANIE OCENY

Ocena objęła 19 zadań. Wśród nich jest 17 zadań, których realizacja była zgodna ze Strategią 2017-2020, co stanowi ok. 90 % ogółu zadań poddanych ocenie. Oznacza to, że wystąpił znaczny stopień zgodności pomiędzy zapisami Strategii 2017-2020 oraz jej faktyczną realizacją.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ ORAZ GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.

W centralnej części województwa śląskiego jest położone Miasto na prawach powiatu Siemianowice Śląskie, którego obecny kształt terytorialny powstał wskutek połączenia jednostek różnego rodzaju: osad, wsi, osiedli. Jeszcze w osiemnastym stuleciu obszary, które aktualnie wchodzą w skład Siemianowic Śląskich, miały zdecydowanie rolniczy charakter. W okresie rewolucji przemysłowej rozpoczęły się dynamiczne zmiany społeczno - gospodarcze. W końcu XVIII wieku powstała pierwsza kopalnia węgla kamiennego (pod nazwą „Leśna”), natomiast w latach 30-tych XIX wieku rozpoczęła działalność huta „Laura”. Taki był początek miejscowego górnictwa i hutnictwa, czyli dwóch branż przemysłowych, które kształtowały oblicze miasta do przełomu XX i XXI wieku. W efekcie postępującej industrializacji powstały nowe osiedla zlokalizowane w sąsiedztwie zakładów przemysłowych, a stare wsie oraz osady zmieniły swój charakter.

Obecny przebieg granic Siemianowic Śl. został ukształtowany w połowie XX stulecia. Miasto zajmuje obszar o powierzchni 25,5 km². Około 10 km² stanowią tereny zabudowane. W 2018 roku gęstość zaludnienia wynosiła 2.633 osoby/km² i była siedmiokrotnie większa od gęstości zaludnienia województwa śląskiego, wynoszącej 368 osób/km² (źródło: Bank Danych Lokalnych GUS). W mieście funkcjonuje nieformalny (nieadministracyjny) podział na 5 następujących dzielnic:

- Siemianowice (centrum miasta),
- Bytków,
- Michałkowice,
- Bańgów,
- Przetajka.

Informacje o tym, jak w latach 2003 – 2019 kształtowała się liczba mieszkańców miasta, są zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 1. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w latach 2003 – 2019

Lata	2003	2008	2013	2019
Liczba mieszkańców (w osobach)	73.536	71.118	68.844	66.841

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Banku Danych Lokalnych GUS.

W analizowanym okresie miała miejsce kontynuacja trendu postępującego spadku liczby mieszkańców, który występował już w latach wcześniejszych. W latach 2003 – 2019 liczebność lokalnej populacji zmniejszyła się o 6.695 osób, czyli w przybliżeniu o 9,1 %.

W Strategii rozwoju miasta jest zawarta analiza zmian demograficznych Siemianowic Śl. na tle województwa śląskiego oraz wybranych miast Metropolii Górnośląskiej: Świętochłowic, Piekar Śląskich, Mysłowic. Po upływie kilku lat od uchwalenia Strategii rozwoju miasta, w niniejszej Strategii została przeprowadzona podobna analiza, z wykorzystaniem nowszych danych zawartych w poniższej tabeli.

Tabela nr 2. Liczba ludności województwa śląskiego i wybranych miast w okresie 2013 – 2019

Jednostka terytorialna	Ogółem	
	2013	2019
	osoba	osoba
Województwo śląskie	4.599.447	4.517.600
Piekary Śląskie	57.148	55.030
Mysłowice	75.129	74.618
Świętochłowice	51.824	49.557
Siemianowice Śląskie	68.844	66.841

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W analizowanym okresie populacja Siemianowic Śląskich zmniejszyła się o 2,91 %. Zmiana liczby mieszkańców miasta była:

- mniejsza, niż ubytek ludności w Świętochłowicach (-4,37 %) oraz Piekarach Śląskich (-3,7 %);
- większa, niż spadek liczby ludności Mysłowic (-0,68 %) i województwa śląskiego (- 1,78 %).

Spadek liczby ludności miasta w ciągu ostatnich lat jest efektem łącznego oddziaływania dwóch czynników:

- ujemnego przyrostu naturalnego – dane ujęte w tabeli nr 3 świadczą o tym, że w latach 2013 - 2019 liczba zgonów stale przewyższała liczbę urodzeń żywych;
- ujemnego salda migracji – w latach 2013-2019 co roku liczba wymeldowań była wyższa, niż liczba zameldowań (szczegółowe dane są zawarte w tabeli nr 4).

Sytuacja równoczesnego występowania ujemnego salda migracji oraz ujemnego przyrostu naturalnego charakteryzuje nie tylko Siemianowice Śl., lecz również inne miasta Metropolii Górnośląskiej oraz całe województwo.

Tabela nr 3. Przyrost naturalny w Siemianowicach Śl. w latach 2013 – 2019

Przyrost naturalny						
ogółem						
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
- 290	- 100	-218	-114	-159	- 184	-241

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela nr 4. Saldo migracji w Siemianowicach Śl. w latach 2013 – 2019

Zameldowania ogółem							Wymeldowania ogółem						
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
osoba							osoba						
717	729	x	557	580	668	714	1122	894	x	806	809	881	782

Objaśnienie: w bazie GUS brak danych dotyczących 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Biorąc pod uwagę czynnik płci, w strukturze ludności miasta dominują kobiety. W 2019 r. w Siemianowicach Śląskich było 34 985 kobiet, natomiast mężczyzn 31 856, wskaźnik feminizacji wyniósł 110, co oznacza, że 110 kobiet przypadało na 100 mężczyzn (w tym samym roku wskaźnik dla województwa śląskiego wynosił 107). W ciągu ostatnich lat w mieście poziom feminizacji nieznacznie wzrósł – w 2010 i 2015 roku wskaźnik wynosił 109. Tabela i wykres poniżej przedstawiają informacje o liczbie ludności miasta na koniec 2019 roku (66 841 osób) w podziale na płeć i grupy wiekowe.

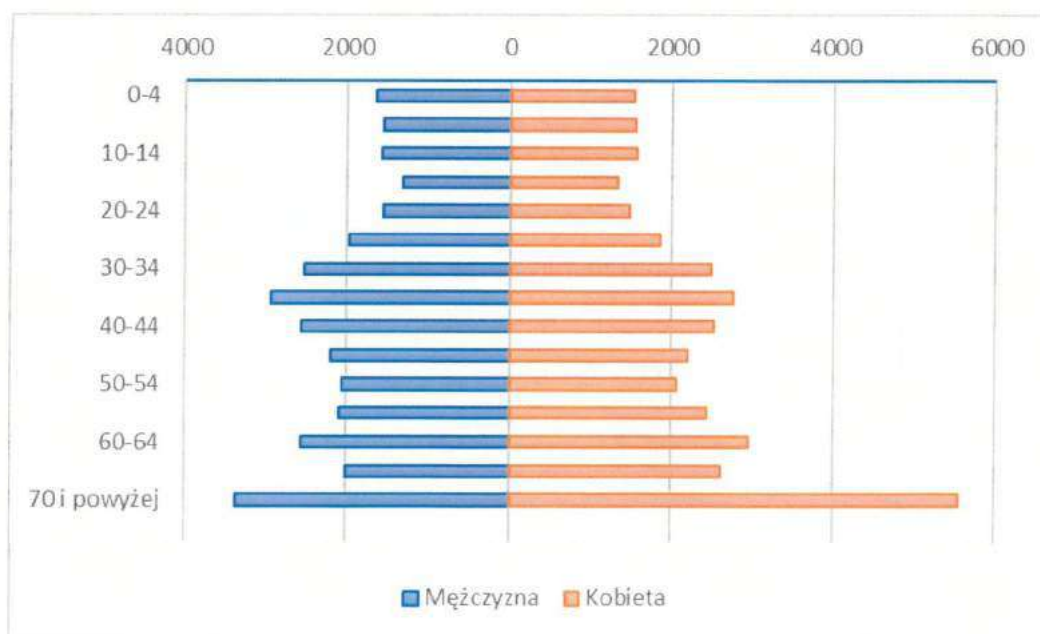

Tabela nr 5. Liczba ludności Siemianowic Śl. w 2019 r. w podziale wg płci i grup wiekowych.

Grupa wiekowa	Mężczyzna	Kobieta
0-4	1648	1531
5-9	1561	1552
10-14	1574	1570
15-19	1318	1335
20-24	1548	1491
25-29	1966	1866
30-34	2516	2500
35-39	2920	2764
40-44	2553	2538
45-49	2197	2212
50-54	2051	2066
55-59	2089	2439
60-64	2556	2964
65-69	2001	2610
70 i powyżej	3358	5547

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres nr 2. Liczba ludności Siemianowic Śl. w 2019 r. w podziale wg płci i grup wiekowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Przedstawione powyżej informacje świadczą o tym, że dużą grupę mieszkańców Siemianowic Śląskich stanowią szeroko rozumiani seniorzy. Na wykresie nr 2 są widoczne dwa wyże demograficzne: jeden z nich obejmuje osoby w wieku 30-44 lat, drugi – w wieku powyżej 60 lat.

Potwierdzeniem tendencji starzenia się populacji miasta jest tabela nr 6, dotycząca okresu 2008 – 2019.

Tabela nr 6. Ludność Siemianowic Śl. w podziale wg ekonomicznych grup wieku.

Osoby w wieku:	W roku 2008	W roku 2013	W roku 2018	W roku 2019
przedprodukcyjnym (w %)	16,3	15,8	16,4	16,5
produkcyjnym (w %)	66,0	63,7	59,5	58,8
poprodukcyjnym (w %)	17,7	20,5	24,1	24,7
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2019 r. osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym łącznie nadal stanowiły zdecydowaną większość ludności (75,3 %), jednak na przestrzeni 11 lat doszło do wyraźnej zmiany proporcji. W 2008 roku liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym stanowiła 17,7 % łącznej liczby mieszkańców, natomiast w 2019 roku – już prawie jedną czwartą (24,7 %).

Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla Siemianowic Śl. w 2008 roku wynosił 26,8, natomiast w 2019 roku już 41,9. W ciągu dekady wartość wskaźnika wzrosła o 56 %, co stanowi potwierdzenie tendencji starzenia się społeczności miasta.

Tendencje w zakresie spadku liczby mieszkańców oraz starzenia się społeczności Siemianowic Śl. mają potwierdzenie w prognozach demograficznych GUS. Według tych prognoz, do 2050 r. nastąpi zmniejszenie liczby ludności miasta do 44 970 osób, ponadto wzrośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (do 34 %) oraz spadnie udział osób w wieku produkcyjnym (do 54 %) i przedprodukcyjnym (do 12 %).

Tabela nr 7. Prognozowana liczba ludności Siemianowic Śląskich.

prognoza na rok 2030	prognoza na rok 2040	prognoza na rok 2050
[osoba]	[osoba]	[osoba]
58 650	51 743	44 970

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z tendencją regionalną i krajową, populacja Siemianowic Śl. starzeje się - ten fakt ma duże znaczenie w kontekście planów, decyzji i działań dotyczących lokalnej infrastruktury społecznej.

Niniejsza Strategia odnosi się do problemów społecznych, które dotyczą wszystkich mieszkańców Siemianowic Śląskich. Jednak analiza głównych problemów społecznych dotyczy przede wszystkim podopiecznych MOPS. Z dwóch powodów takie podejście analityczne jest racjonalne i umożliwia uzyskanie satysfakcjonującego efektu. Po pierwsze, grupa podopiecznych MOPS jest na tyle duża, że może stanowić punkt odniesienia – wg danych OZPS 2019, w 2019 roku pomoc i wsparcie w formie świadczeń z pomocy społecznej uzyskało 2.379 osób, co stanowiło 3,9 % wszystkich mieszkańców Siemianowic Śląskich. Natomiast liczba wszystkich osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2019 roku wyniosła 4.800 (prawie 8 % ogółu mieszkańców miasta). Po drugie, istnieje duże prawdopodobieństwo, że osoby, które obecnie są objęte wsparciem MOPS, będą stanowiły znaczną część beneficjentów działań prowadzonych w ramach realizacji Strategii. Podstawą analizy są informacje zgromadzone w elektronicznej bazie danych systemu „POMOST Std”, używanego przez MOPS.

Poniższa tabela przedstawia ranking głównych problemów rodzin, które w 2020 r. skorzystały z pomocy społecznej w Siemianowicach Śląskich.

Tabela nr 8. Główne problemy rodzin, którym w 2020 r. udzielono pomocy społecznej.

	Problem (powód trudnej sytuacji życiowej)	Liczba rodzin	% rodzin którym udzielono pomocy społecznej
1	Ubóstwo	1085	46,49
2	Niepełnosprawność	619	26,52
3	Bezrobocie	560	23,99
4	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	394	16,88
	w tym: rodziny niepełne	79	3,38
	rodziny wielodzietne	33	1,41
5	Długotrwała lub ciężka choroba	312	13,37
6	Bezdomność	120	5,14
7	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym:	99	4,24
	wielodzietność	56	2,40
8	Alkoholizm	30	1,29
9	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	0,69
10	Sytuacja kryzysowa	6	0,26
11	Przemoc w rodzinie	5	0,21
12	Narkomania	5	0,21
13	Zdarzenie losowe	4	0,17
14	Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0
15	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0

16	Sieroctwo	0	0
17	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0

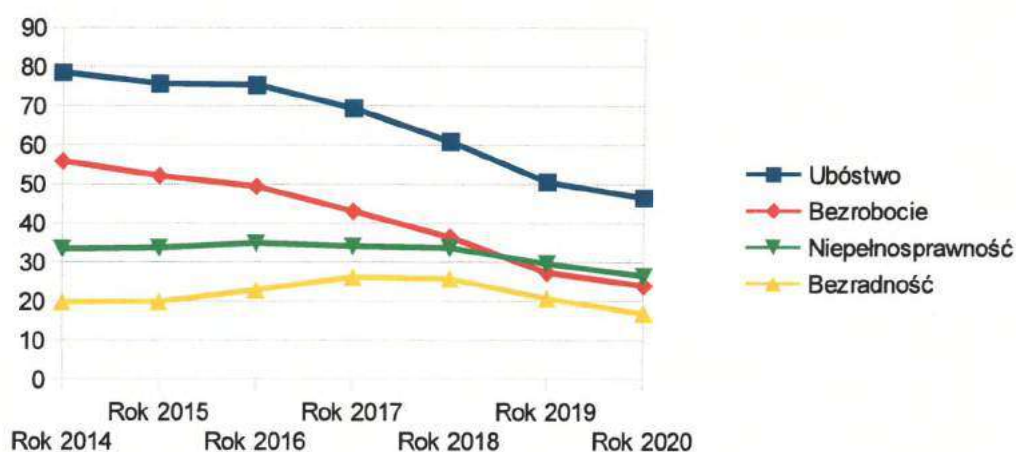
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

W 2020 roku łączna liczba rodzin objętych pomocą społeczną wyniosła 2.334. Część rodzin otrzymała wsparcie ze względu na więcej, niż jeden problem.

Ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – to cztery najważniejsze problemy społeczne w grupie rodzin korzystających z pomocy społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2020 roku. Część beneficjentów pomocy wskazała więcej, niż jeden powód trudnej sytuacji.

Poniższy wykres obrazuje jak w ciągu kilku ostatnich lat kształtowała się skala czterech głównych problemów.

Wykres nr 3. Główne problemy siemianowickich rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2014 – 2020 (w % ogółu).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W okresie 2014 - 2020 nastąpiło zmniejszenie skali występowania każdego z głównych problemów, przy czym w największym stopniu dotyczy to ubóstwa oraz bezrobocia. Udział

rodzin, w których ubóstwo zostało wskazane jako powód trudnej sytuacji życiowej, spadł o 32 punkty procentowe (z 78,5 % do 46,5 %). W przypadku bezrobocia nastąpił spadek o ponad połowę (z poziomu 55,8 % do 24,0 %). Wydaje się, że przyczyn zmniejszenia skali bezrobocia i ubóstwa można upatrywać przede wszystkim w następujących czynnikach makroekonomicznych ostatnich lat:

- dobra koniunktura gospodarcza, z którą była związana korzystna sytuacja na rynku pracy;
- rozbudowane ogólnopolskie programy socjalne, finansowane ze środków publicznych (np. „500+”, „300+”).

Z reguły spadek stopy bezrobocia pociąga za sobą spadek poziomu ubóstwa. Ten mechanizm, znajdujący potwierdzenie w danych z różnych okresów czasu, występuje na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym. Przy czym spadek poziomu ubóstwa zwykle jest wolniejszy, niż spadek bezrobocia. Tendencję tę potwierdza analiza wykresu nr 3.

Poniżej znajduje się analiza czterech dominujących problemów społecznych oraz analiza problematyki uzależnień, czyli czynnika często pogłębiającego podstawowe problemy.

Ubóstwo.

Ubóstwo stanowi jeden z wymiarów wykluczenia społecznego. W podejściu ogólnym jest ono stanem niezaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka (rodziny, grupy społecznej) na pożądanym poziomie. Natomiast w ujęciu finansowym (monetarnym) istotą ubóstwa jest fakt, że gospodarstwo domowe nie dysponuje środkami finansowymi wystarczającymi do zaspokojenia jego elementarnych potrzeb. Wspomniane środki finansowe obejmują: dochody bieżące, dochody z minionych okresów i zgromadzone zasoby materialne.

Za najważniejsze czynniki podnoszące poziom zagrożenia ubóstwem uznaje się:

- niski poziom wykształcenia;
- bezrobocie;
- przewlekłą chorobę;
- uzależnienie (zwłaszcza alkoholizm i narkomania);
- pochodzenie z rozbitych i niepełnych rodzin;

- traumę utrudniającą prawidłowe funkcjonowanie (np. spowodowaną śmiercią bliskiej osoby);
- wielodzietność;
- prowadzenie jednoosobowego gospodarstwa domowego (to odnosi się zwłaszcza do emerytów i rencistów o niskich dochodach).

Szczególnie niekorzystną sytuację stwarza połączenie dwóch lub większej liczby wyżej wymienionych przyczyn. Takie połączenie często występuje.

Cenne informacje są zawarte w opracowaniu pt. „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2018 r.” opublikowanym przez GUS w czerwcu 2019 roku. Opracowanie powstało w oparciu o wyniki badań budżetów gospodarstw domowych, które GUS regularnie przeprowadza. W wyżej wymienionym dokumencie zostały uwzględnione trzy różne granice:

- ubóstwa skrajnego,
- ubóstwa ustawowego,
- ubóstwa relatywnego.

Granica ubóstwa skrajnego została wyznaczona na podstawie minimum egzystencji oszacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Konsumpcja poniżej minimum egzystencji oznacza bardzo niski poziom zaspokojenia potrzeb, stanowiąc zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka oraz utrudniając jego przeżycie.

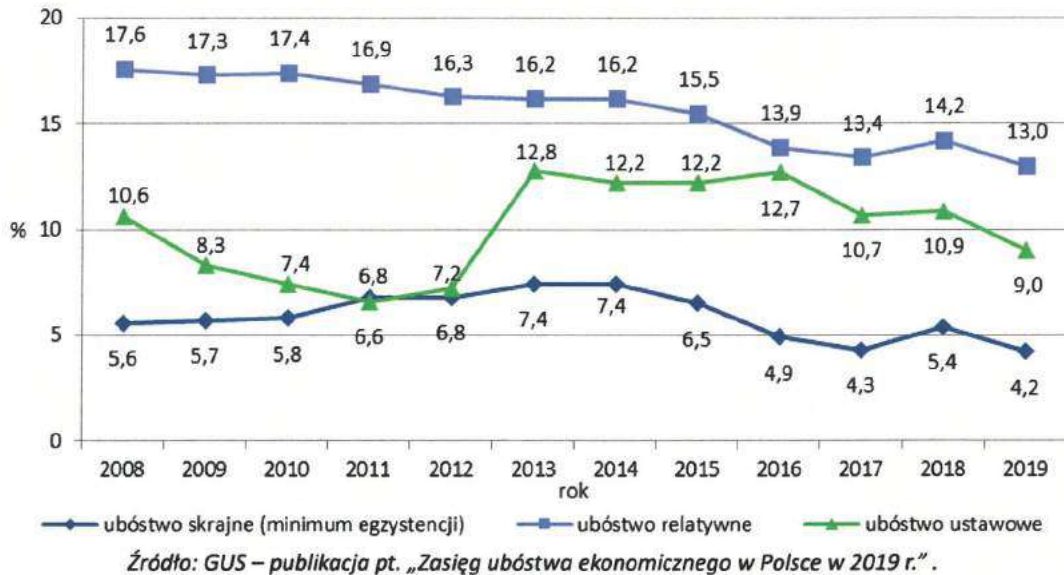
Granica ubóstwa ustawowego odnosi się do grupy osób, które są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Granica ubóstwa relatywnego została ustalona na poziomie 50 % kwoty, którą przeciętnie wydają gospodarstwa domowe w ciągu miesiąca. Dzięki temu jest możliwe wyodrębnienie osób, których poziom konsumpcji mocno odbiega od poziomu średniego.

Poniższy wykres przedstawia zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2008 – 2019. Prezentowane wskaźniki są danymi średniorocznymi.

Wykres nr 4. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2008 – 2019 według przyjętych w danym roku granic ubóstwa (w % osób w gospodarstwach domowych).

Waga problemu ubóstwa nie jest określona tylko obiektywnymi przyczynami ekonomicznymi i społecznymi. Istotną rolę odgrywa także subiektywny czynnik negatywnego wizerunku ubogich osób w oczach części społeczeństwa. Jego fundamentem są stereotypy, według których ludzie dotknięci ubóstwem posiadają następujące cechy:

- bierność, brak aktywności służącej poprawie własnej sytuacji;
- żerowanie na systemie pomocy społecznej;
- niechęć do pracy, lenistwo;
- podatność na zgubne nałogi i postępującą demoralizację;
- życie w sprzeczności z normami społecznymi oraz obowiązującymi przepisami prawa;
- wyłączna odpowiedzialność za powstanie trudnej sytuacji życiowej.

Źródłem wiedzy na temat powyższych stereotypów są informacje, które klienci przekazują pracownikom MOPS oraz obserwacje zachowań społecznych.

Niepełnosprawność.

Nie ma jednej obowiązującej definicji niepełnosprawności. Warto zwrócić uwagę na następujące określenia:

- definicja ustawowa (art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych): niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy;
- definicja rozszerzona, którą w 1994 r. Europejskie Forum Niepełnosprawności przedstawiło w Parlamencie Europejskim: osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swych praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przewyżczać w taki sposób, jak inni ludzie.

Często konsekwencją niepełnosprawności jest dyskryminacja, która odnosi się do różnych sfer życia. Osoby niepełnosprawne stykają się z dwoma rodzajami dyskryminacji:

- obiektywną, której przykładem są bariery architektoniczne, utrudniające lub wręcz uniemożliwiające normalne funkcjonowanie w szeroko rozumianej przestrzeni publicznej;
- subiektywną, której istotą jest poczucie bycia człowiekiem dyskryminowanym w porównaniu z innymi ludźmi.

Wzrost poziomu niepełnosprawności idzie w parze z nasileniem poczucia dyskryminacji.

W systemie „POMOST Std” brak danych o niepełnosprawności tych klientów pomocy społecznej, którzy są niepełnosprawni, lecz nie posiadają orzeczeń o niepełnosprawności albo nie posługują się nimi, pomimo ich posiadania. Dlatego można założyć, że faktyczna skala tego problemu jest większa, niż wynikająca z danych MOPS.

Poniższa tabela zawiera ogólnopolskie dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych, pozyskane z witryny internetowej Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Tabela nr 9. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych oraz osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności wg stanu na IV kw. roku.

Kategoria		Stan na IV kwartał roku	
		2019	2020
1	Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych (w wieku do 16 lat).	298.065	291.515
2	Osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności (w wieku powyżej 16 lat).	4.052.603	4.197.419
Łącznie		4.350.668	4.488.934

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Zestawienie danych ujętych w powyższej tabeli oraz liczby ludności Polski wg stanu na koniec 2019 roku prowadzi do wniosku, że w analizowanym okresie osoby niepełnosprawne stanowiły 11,3 % populacji kraju. Przy założeniu, że sytuacja w Siemianowicach Śląskich była podobna, można uznać, że w 2019 roku w mieście było ok. 7.600 osób niepełnosprawnych (11,3 % z 66.841 mieszkańców).

Jednym z najważniejszych problemów dotyczących osób niepełnosprawnych jest niski poziom ich aktywności zawodowej. Mimo pozytywnych zmian w tym zakresie na przestrzeni lat, aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych nadal znacząco odbiega od aktywności zawodowej osób sprawnych. Odzwierciedleniem tego faktu są informacje zawarte w poniższej tabeli, opartej na wynikach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności GUS.

Tabela nr 10. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych oraz aktywność zawodowa osób sprawnych w 2019 roku.

	Osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym	Osoby sprawne w wieku produkcyjnym
Współczynnik aktywności zawodowej	28,8 %	81,0 %
Wskaźnik zatrudnienia	26,8 %	78,4 %
Stopa bezrobocia	7,2 %	3,4 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z witryny internetowej Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Aktywność zawodowa mocno wpływa na całe życie człowieka, również na sfery niezwiązane bezpośrednio z rynkiem pracy. Na przykład wymusza funkcjonowanie w określonych ramach organizacyjnych, społecznych, czasowych na tych osobach niepełnosprawnych, które nie mają dostatecznie silnej wewnętrznej motywacji do życia w aktywny sposób. Do pozytywnych następstw aktywności zawodowej można zaliczyć m.in. rozwój życia towarzyskiego, poszerzenie kompetencji społecznych, rozwój różnych umiejętności i kwalifikacji.

Bezrobocie.

Bezrobocie wyraźnie wpływa na życie poszczególnych osób, całych rodzin, a nawet grup społecznych. Znacząco przyczynia się do powstania następstw ekonomicznych (np. obniżenie poziomu życia całej rodziny) oraz innych skutków (np. dziedziczenie ubóstwa i bezradności, dysfunkcyjność). Często osoby dotknięte bezrobociem widzą w nim główny powód swoich życiowych problemów.

Chociaż problem bezrobocia ma charakter ogólnospołeczny, uznaje się, że niektóre specyficzne grupy są szczególnie nim dotknięte. Pozostawaniu w stanie bezrobocia sprzyjają następujące cechy:

- niski poziom wykształcenia;
- małe doświadczenie zawodowe;
- wiek poniżej 30 lat lub powyżej 50 lat;
- doświadczenie pobytu w zakładzie karnym;
- sprawowanie opieki nad małymi dziećmi;
- niepełnosprawność.

W Siemianowicach Śląskich, podobnie jak w całym kraju, bezrobocie było następstwem przemian społeczno-gospodarczych rozpoczętych na przełomie lat 80-tych i 90-tych XX wieku. W okresie PRL duża część miejsc pracy była skoncentrowana w kilku wielkich przedsiębiorstwach. Gdy były one likwidowane lub znacznie zmniejszyły zatrudnienie, liczba bezrobotnych mieszkańców szybko rosła. Pojawiło się bezrobocie strukturalne. W I półroczu 2004 roku stopa bezrobocia w mieście osiągnęła szczytowy poziom (32 %). Późniejsze lata przyniosły stopniowy spadek liczby bezrobotnych. W poniższej tabeli są przedstawione zmiany poziomu bezrobocia w Siemianowicach Śląskich na tle regionu.

Tabela nr 11. Dynamika bezrobocia w Siemianowicach Śl. i województwie w latach 2009 – 2021

Lp.	Stan na koniec roku	Stopa bezrobocia w Siemianowicach Śląskich (w %)	Stopa bezrobocia w województwie śląskim (w %)
1	2009	13,1	9,2
2	2010	12,6	9,9
3	2011	14,2	10,1
4	2012	14,3	11,1
5	2013	15,0	11,2
6	2014	13,5	9,6
7	2015	11,8	8,2
8	2016	8,2	6,6
9	2017	6,2	5,2
10	2018	5,3	4,3
11	2019	4,1	3,6
12	2020	5,8	4,9
13	28.02.2021	6,4	5,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

W całym okresie ujętym w powyższej tabeli poziom bezrobocia w Siemianowicach Śląskich był wyższy, niż poziom bezrobocia w całym regionie. Jednak widoczny jest pozytywny trend polegający na tym, że na przestrzeni lat dwukrotnie zmniejszyła się różnica pomiędzy wskaźnikiem siemianowickim i wojewódzkim: w 2009 r. siemianowicka stopa bezrobocia była wyższa od stopy wojewódzkiej o ok. 42 %, a na dzień 28.02.2021 r. o ok. 23 %.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Trudno znaleźć definicję tego problemu w teorii pomocy społecznej, ale opierając się na doświadczeniach pracy socjalnej prowadzonej przez MOPS można przyjąć, że do dotkniętych nim rodzin odnoszą się szczególnie następujące deficyty:

- nieumiejętność zaspokajania elementarnych potrzeb dzieci i brak skuteczności w ich wychowywaniu;
- nieumiejętność właściwego gospodarowania posiadanymi zasobami różnego rodzaju (rzeczowymi, finansowymi i innymi);

- brak podstawowych życiowych umiejętności, dotyczących utrzymania mieszkania w czystości, przygotowania posiłku itp.

Na terenie Siemianowic Śląskich są prowadzone systemowe działania, których celem jest przewyższanie trudnych sytuacji życiowych rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Istotnym elementem, a zarazem wyrazistym przykładem wspomnianych działań jest praca asystenta rodziny. W 2020 roku MOPS zatrudniał 4 asystentów rodziny.

Asystent rodziny pracuje w środowisku zamieszkania rodziny lub miejscu wskazanym przez nią. Jego zadania są określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Do najważniejszych zadań asystenta rodziny należy edukacja w zakresie prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, budowanie prawidłowych więzi i komunikacji między członkami rodziny, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto asystent rodziny wspiera aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące liczby rodzin i dzieci wspieranych przez asystentów rodziny w latach 2018-2020.

Tabela nr 12. Rodziny i dzieci objęte wsparciem asystentów rodziny w latach 2018-2020.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin			Liczba dzieci w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Pełna	40	46	45	104	126	114
Niepełna	31	25	24	55	40	40
Razem	71	71	69	159	166	154

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest związany z innymi zagadnieniami, ważnymi z punktu widzenia pomocy społecznej i polityki społecznej. Warto wskazać przede wszystkim następujące kwestie:

- przemoc domowa, która dotyczy części rodzin;
- piecza zastępcza, która jest sprawowana przez rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze wtedy, gdy nie jest możliwe zapewnienie dzieciom opieki i wychowania przez rodziców biologicznych;
- usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych (proces utrudniany przez różne bariery, takie jak: wykształcenie na niskim poziomie lub nieadekwatne do potrzeb życiowych, niestabilna pozycja na rynku pracy, niskie dochody, brak własnego mieszkania).

Szeroko rozumianej problematyce rodziny jest poświęcony „Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2023”. Jest to odrębny program, który ma specjalistyczny charakter, podobnie jak inne lokalne dokumenty planistyczne, dotyczące różnych zagadnień społecznych (np. niepełnosprawności, ochrony zdrowia psychicznego).

Uzależnienia.

Według jednej z definicji, uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno - wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji;
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna;
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków

odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Wśród najczęściej występujących uzależnień są alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety uzależnienia zbierają żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki.

Przeciwdziałanie powyższemu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Miasto corocznie opracowuje Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W roku 2021 na terenie Siemianowic Śląskich obowiązuje Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021, przyjęty Uchwałą nr 382/2020 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 17 grudnia 2020 roku. Polityka społeczna gminy Siemianowice Śląskie w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom ukierunkowana jest w szczególności na budowanie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień poprzez:

- 1) systematyczny rozwój działań profilaktycznych (informacyjnych i edukacyjnych);
- 2) wspieranie i zabezpieczanie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, ochronę przed przemocą domową;
- 3) zapewnienie profesjonalnych form pomocy dzieciom, w szczególności wychowującym się w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień;
- 4) wspieranie sektora pozarządowego, instytucji i środowisk lokalnych oraz współpracę z nimi.

V. OBSZAR KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA.

W I kwartale 2020 roku, w ramach opracowywania informacji dla potrzeb aktualizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022”, dane z raportów programu „POMOST Std” (dotyczące okresu od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r.) zostały poddane analizie pod kątem rozmieszczenia na terenie Siemianowic Śląskich mieszkańców korzystających ze wsparcia MOPS. W efekcie tego działania został zidentyfikowany obszar szczególnej koncentracji problemów społecznych. Można w nim wyodrębnić cztery części (sub-obszary lub rejony). Określenie granic obszaru oraz jego części ma umowny charakter. W tym celu został wykorzystany zwyczajowy podział powszechnie stosowany w codziennym życiu.

Obszar koncentracji problemów społecznych obejmuje poniższe tereny:

- centrum miasta, do którego przypisano następujące ulice: Boczna, Brzozowa, Cmentarna, Damrota, Dąbrowskiego, Dworcowa, Fitznerów, Górnicza, Jana Pawła II, Kilińskiego, Kolejowa, Komuny Paryskiej, Kościuszki, Krasińskiego, Krótka, Michałkowicka, Mickiewicza, Parkowa, PCK, Piaskowa, plac Wolności, Poprzeczna, Powstańców, Granitowa, Pszczelnicza, Pułaskiego, Słowackiego, Staszica, Szefflera, Szpitalna, Śmiłowskiego, Śniadeckiego, Śląska, Św. Barbary, Wyspiańskiego, 1 Maja;
- rejon „Huta Laura” obejmujący następujące ulice: Browarowa, Św. Floriana, Hutnicza, Jagiellońska, Jana III Sobieskiego, Jedności, Kasprzaka, Katowicka, Kopernika, Ligonja, Miarki, plac Skargi, Sienkiewicza, Szkolna, Trafalczyka, Waryńskiego;
- rejon „Hugo” (ulice: Chemiczna, Fabryczna, Głowackiego, Matejki, Piastowska, Składowa);
- „Nowy Świat” obejmujący ulice: Deji, Kołtątaja, Żwirki i Wigury.

W analizowanym okresie na przedmiotowym obszarze mieszkało 27,7 % ogółu mieszkańców Siemianowic Śląskich, a jednocześnie skupiał on:

- 68,8 % osób korzystających z pomocy społecznej (uwzględniając wszystkich członków rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej);
- 73,7 % klientów MOPS dotkniętych problemem bezrobocia;

- 74,4 % korzystających ze wsparcia MOPS rodzin, których dotyczy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 50,0 % rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w ramach przeciwdziałania przemocy domowej.

Powyższe dane świadczą o tym, że wyżej wymieniony obszar zdecydowanie dominuje w Siemianowicach Śląskich, jeśli chodzi o występowanie problemów społecznych. Świadomość tego faktu nie zwalnia z obowiązku wspierania osób potrzebujących pomocy, a mieszkających we wszystkich pozostałych częściach miasta. Każdy indywidualny przypadek powinien być na miarę potrzeb i możliwości objęty działaniami MOPS oraz innych zaangażowanych instytucji. Tym niemniej, nie jest możliwe znaczące ograniczenie problemów społecznych Siemianowic Śląskich bez położenia nacisku na działania dotyczące opisanego obszaru.

W tabeli nr 13 znajdują się szczegółowe informacje dotyczące wyżej opisanego obszaru.

Tabela nr 13. Obszar koncentracji problemów społecznych w Siemianowicach Śląskich w 2019 roku.

L.p.	Ulica	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób bezrobotnych	Liczba rodzin z Niebieską Kartą	Liczba rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
1	1 MAJA	239	39	5	1	2
2	ADAMA MICKIEWICZA	383	134	26	2	31
3	ANTONIEGO SZEFLERA	165	33	6	2	13
4	BARTOSZA GŁOWACKIEGO	152	66	16	2	5
5	BOCZNA	251	68	11	2	6
6	BROWAROWA	36	8	1	0	0
7	BRZozowa	168	20	3	1	3
8	CHEMICZNA	16	13	2	0	0
9	CMENTARNA	89	6	0	0	1
10	DWORCOWA	25	5	1	0	1
11	FABRYCZNA	302	98	11	1	5
12	FITZNERÓW	35	9	2	0	0
13	FRANCISZKA DEJI	99	14	1	0	1
14	GÓRNICZA	225	10	4	0	4
15	GRANITOWA	325	1	1	1	0
16	HENRYKA SIENKIEWICZA	109	27	6	1	2
17	HUGO KOŁŁATAJA	281	121	26	2	19
18	HUTNICZA	498	42	5	1	5
19	JAGIELLOŃSKA	535	42	5	4	5
20	JANA KIUŃSKIEGO	21	2	0	0	1

Strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024

21	JANA MATEJKI	517	147	39	1	14
22	JANA PAWŁA II	417	14	0	0	3
23	JANA SOBIESKIEGO	778	137	27	1	17
24	JANA ŚNIADECKIEGO	126	34	7	0	3
25	JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO	234	95	13	0	8
26	JEDNOŚCI	150	22	3	1	2
27	JULIUSZA LIGONIA	110	34	3	1	4
28	JULIUSZA SŁOWACKIEGO	112	17	2	0	6
29	KAROLA MIARKI	222	49	10	1	6
30	KATOWICKA	200	4	2	0	0
31	KAZIMIERZA PUŁASKIEGO	27	12	3	1	2
32	KOLEJOWA	248	2	0	0	0
33	KOMUNY PARYSKIEJ	1269	115	26	2	6
34	KONSTANTEGO DAMROTA	186	49	9	0	5
35	KRÓTKA	138	31	13	1	2
36	LUDWIKA WARYŃSKIEGO	189	33	10	1	5
37	MARCINA KASPRZAKA	193	11	1	1	1
38	MICHAŁKOWICKA	549	25	7	1	2
39	MIKOŁAJA KOPERNIKA	406	23	3	1	4
40	PARKOWA	249	57	10	2	5
41	PAWŁA ŚMIŁOWSKIEGO	627	139	31	2	29
42	PIASKOWA	223	27	5	2	4
43	PIASTOWSKA	216	94	27	2	7
44	PLAC PIOTRA SKARGI	35	8	2	0	0
45	PLAC WOLNOŚCI	72	8	0	0	0
46	POLSKIEGO CZERWONEGO KRZYŻA	331	11	1	0	1
47	POPRZECZNA	48	23	5	0	2
48	POWSTAŃCÓW	1364	224	40	4	31
49	PSZCZELNICZA	135	19	2	1	4
50	SKŁADOWA	71	11	1	0	1
51	STANISŁAWA STASZICA	154	14	3	0	1
52	STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO	85	1	0	0	0
53	SZKOLNA	346	32	8	2	9
54	ŚLĄSKA	1384	141	25	1	24
55	ŚW. BARBARY	539	168	20	3	14
56	ŚW. FLORIANA	110	19	1	4	1
57	TADEUSZA KOŚCIUSZKI	477	42	10	0	5
58	TOMASZA TRAFALCZYKA	323	14	0	0	3
59	ZYGMUNTA KRASIŃSKIEGO	84	8	0	0	0
60	ŻWIRKI I WIGURY	94	20	7	0	2

Suma 16992 2692 508 56 337

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów programu „Pomost Std” oraz danych UM.

VI. CEL STRATEGICZNY ORAZ SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.

Konsekwencją przeprowadzenia diagnozy sytuacji społecznej miasta oraz kluczowych problemów społecznych jest określenie celu strategicznego „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024”, którym jest:

Poprawa sytuacji mieszkańców Siemianowic Śląskich dotkniętych problemami społecznymi.

Sposób realizacji Strategii polega na wykonywaniu zadań w ramach następujących kierunków koniecznych działań:

- Kierunek nr 1: wzmocnienie lokalnej oferty usług społecznych skierowanych do osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz seniorów;
- Kierunek nr 2: aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców dotkniętych problemami społecznymi;
- Kierunek nr 3: wspieranie lokalnej społeczności, zwłaszcza rodzin, w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu ról społecznych;
- Kierunek nr 4: ograniczenie sfery ubóstwa.

VII. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI STRATEGII.

Określone w rozdziale VI kierunki koniecznych działań będą prowadzone poprzez realizację 19 działań skierowanych do mieszkańców Siemianowic Śląskich. Działania te zostały wymienione i scharakteryzowane poniżej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 1: WZMOCNIENIE LOKALNEJ OFERTY USŁUG SPOŁECZNYCH SKIEROWANYCH DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH ORAZ SENIORÓW.

DZIAŁANIE NR 1

Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Zapewnienie usług w miejscu zamieszkania osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Celem jest umożliwienie tym osobom możliwie długiego funkcjonowania w środowisku zamieszkania.

Adresaci

Mieszkańcy miasta wymagający pomocy w formie usług opiekuńczych.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

2.360.000 zł rocznie, czyli 9.440.000 zł w ciągu 4 lat.

Przybliżone koszty zostały oszacowane na podstawie wartości umów zawartych w 2020 roku (realizacja w 2021 roku).

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać objęta usługami opiekuńczymi w ciągu jednego roku: 154, w tym 4 osoby objęte wsparciem w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

DZIAŁANIE NR 2

Domy pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Umieszczanie mieszkańców Siemianowic Śląskich w domach pomocy społecznej. Celem jest zapewnienie całodobowej opieki osobom starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnej egzystencji.

Adresaci

Mieszkańcy miasta wymagający całodobowej opieki.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

4.000.000 zł rocznie, czyli 16.000.000 zł w ciągu 4 lat.

Szacunkowy koszt został określony na podstawie kwoty odpłatności gminy Siemianowice Śląskie za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w 2020 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać umieszczona w domach pomocy społecznej w ciągu jednego roku: 14.

DZIAŁANIE NR 3

Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ) prowadzonych przez Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”. Celem WTZ jest rehabilitacja osób niepełnosprawnych intelektualnie, zwiększenie ich samodzielności oraz możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Adresaci

Niepełnosprawni intelektualnie mieszkańcy miasta.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

1.750.000 zł rocznie, czyli 7.000.000 zł w ciągu 4 lat.

Szacunkowe koszty zostały określone na podstawie kwoty dofinansowania działalności WTZ ujętej w sprawozdaniu MOPS za 2020 rok.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób, która ma zostać objęta wsparciem WTZ w ciągu jednego roku: 75 osób.

DZIAŁANIE NR 4

Utworzenie Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego (COM).

Okres realizacji (w latach)

2022-2024

Charakterystyka działania

Budowa Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego dla osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym. Celem utworzenia COM jest przede wszystkim aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz włączanie ich do życia społeczności lokalnych poprzez zapewnienie osobom niepełnosprawnym usług zamieszkania w ramach pobytu dziennego lub całodobowego.

Adresaci

Mieszkańcy miasta, którzy posiadają orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Zaplanowano, że z usług COM skorzysta 10 osób w ramach pobytu całodobowego i 10 osób w ramach pobytu dziennego.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

3.100.000 zł w latach 2022-2024 + koszty funkcjonowania COM w 2024 r., wynoszące ok. 1.050.000 zł – łącznie 4.150.000 zł.

Zaplanowane koszty są oparte na kwotach zapisanych we wnioskach, które MOPS złożył ubiegając się o dofinansowanie Działania nr 4 ze środków Funduszu Solidarnościowego w ramach rządowego programu „Centra opiekuńczo-mieszkalne”.

Wskaźnik realizacji działania

Utworzenie Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego.

DZIAŁANIE NR 5

Program pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Kontynuacja finansowanych z Funduszu Solidarnościowego działań, które MOPS prowadził w 2020 roku. Celem resortowego Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” jest:

- świadczenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych;
- umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym;
- ograniczenie skutków niepełnosprawności, stymulowanie osób niepełnosprawnych do podejmowania aktywności oraz umożliwienie im realizowania prawa do niezależnego życia;
- przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności, np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy sportowych;
- zwiększenie wsparcia świadczonego przez asystentów ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (ASPE) w zakresie wspierania niepełnosprawnych uczniów, także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

Adresaci

1) Dzieci w wieku do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

2) Osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym, albo orzeczenie równoważne.

Zaplanowano, że w każdym roku realizacji Strategii wsparciem asystenta objętych będzie minimum 10 osób.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Okolo 170.000 zł w każdym roku, czyli 680.000 zł w latach 2021-2024.

Zaplanowane koszty zostały określone w oparciu o wartość dofinansowania otrzymanego z Funduszu Solidarnościowego na realizację Działania w 2021 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych usługami asystenckimi w każdym roku realizacji Strategii: 10 osób.

DZIAŁANIE NR 6

Program pn. „Opieka wytchnieniowa”.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Działania w ramach resortowego Programu „Opieka wytchnieniowa” finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów niepełnosprawnych dzieci oraz dorosłych osób niepełnosprawnych poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej.

Program ma zapewnić członkom rodzin lub opiekunom osób z niepełnosprawnością:

- czasowe odciążenie od codziennych obowiązków związanych ze sprawowaniem opieki, czas na odpoczynek i regenerację;
- wzmocnienie osobistego potencjału oraz ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki, poprzez wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne;
- podniesienie poziomu kompetencji dotyczących wsparcia osoby niepełnosprawnej, poprzez naukę technik wspomagania, pielęgnacji, prowadzenia działań rehabilitacyjnych w warunkach domowych oraz poprzez objęcie specjalistycznym poradnictwem w zakresie psychologicznych i społecznych aspektów wsparcia osób z niepełnosprawnością, zagadnień profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego stylu życia.

Adresaci

Członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad:

- dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności;

- osobami posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym albo orzeczenie równoważne.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Okolo 50.000 zł w każdym roku realizacji Strategii, czyli 200.000 zł w latach 2021-2024.

Zaplanowane koszty zostały określone w oparciu o wartość dofinansowania otrzymanego z Funduszu Solidarnościowego na realizację Działania w 2021 roku.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych wsparciem w jednym roku realizacji Działania: 6.

DZIAŁANIE NR 7

Mieszkanie Chronione Treningowe.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Mieszkanie Chronione Treningowe zostało utworzone w 2020 roku w zaadaptowanym lokalu przy ulicy Leśnej w Siemianowicach Śląskich. Lokal został gruntownie przebudowany, zmodernizowany i wyposażony.

Mieszkanie jest przeznaczone dla czterech pełnoletnich osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Celem funkcjonowania mieszkania jest przygotowanie przebywających w nim osób do samodzielnego życia. Osoby te będą miały zapewnione:

- usługi bytowe;
- specjalistyczne wsparcie w zakresie nauki, rozwijania lub utrwalania samodzielności, rozwijania sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji z lokalną społecznością.

Adresaci

Pełnoletnie osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym lub umiarkowanym, w odniesieniu do których orzeczono zaburzenia zdrowia psychicznego, niepełnosprawność intelektualną, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Przybliżone koszty funkcjonowania mieszkania będą wynosić ok. 200.000 zł rocznie, czyli 800.000 zł w latach 2021-2024.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób niepełnosprawnych przebywających w mieszkaniu w jednym roku: 3.

DZIAŁANIE NR 8

Program pn. „Wspieraj Seniora”.

Okres realizacji (w latach)

2021 rok (z możliwością przedłużenia na kolejne lata).

Charakterystyka działania

Kontynuacja działań, które MOPS prowadzi od 2020 roku w ramach Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej skierowanego do seniorów w związku z pandemią COVID-19. Program jest adresowany do seniorów, którzy dla własnego bezpieczeństwa zdecydowali się pozostać w domu w czasie epidemii. Wsparcie jest udzielane w formie zakupów artykułów pierwszej potrzeby, takich jak: artykuły spożywcze, środki higieniczne oraz leki.

Adresaci

Osoby powyżej 70 roku życia, które dla własnego bezpieczeństwa zdecydowały się pozostać w domu w czasie epidemii. W szczególnych przypadkach pomoc może być udzielona osobie poniżej 70 roku życia.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Przewidywany koszt realizacji w 2021 roku wynosi ok. 68.000 zł.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych programem: 10.

**KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 2: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW
DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI.**

DZIAŁANIE NR 9

Aktywna integracja społeczna oraz zawodowa mieszkańców miasta w ramach projektów społecznych.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Kontynuacja projektu „Rozwój usług społecznych w Siemianowicach Śląskich”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu

Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Przygotowywanie i realizowanie innych projektów, w tym projektów obejmujących aktywizację zawodową - z wykorzystaniem istniejącego Klubu Integracji Społecznej.

Adresaci

Mieszkańcy Siemianowic Śląskich dotknięci lub zagrożeni wykluczeniem społecznym.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

1.420.000 zł w latach 2021-2022

Powyższa kwota została oszacowana na podstawie przybliżonych zaplanowanych kosztów projektu „Rozwój usług społecznych w Siemianowicach Śląskich”.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych działaniami projektów w latach 2021-2022: 100.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 3: WSPIERANIE LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI, ZWŁASZCZA RODZIN, W PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIU I WYPEŁNIANIU RÓL SPOŁECZNYCH.

DZIAŁANIE NR 10

Centrum Usług Społecznych (CUS).

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

CUS funkcjonuje w strukturach MOPS. Jego działalność jest skierowana do osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym, w szczególności do osób mających trudności opiekuńczo-wychowawcze i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, osób niepełnosprawnych, seniorów.

Adresaci

Osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym, w tym: seniorzy, rodziny mające trudności opiekuńczo – wychowawcze oraz osoby wymagające wsparcia w wyniku negatywnych skutków pandemii COVID – 19.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt działalności CUS to 150.000 zł rocznie, czyli 600.000 zł w latach 2021-2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków poniesionych w roku 2020.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych wsparciem CUS w ciągu jednego roku: 25.

DZIAŁANIE NR 11

Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Zespół) funkcjonuje w strukturach MOPS. W skład Zespołu wchodzi Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD1) oraz Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD2). Działalność wymienionych placówek jest skierowana do dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji emocjonalnej, ekonomicznej i społecznej. Placówki zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań. Ponadto Placówka SD1 organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne.

Adresaci

Dzieci w wieku przedszkolnym oraz dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt działalności Zespołu to 1.130.000 zł rocznie, czyli 4.520.000 zł w latach 2021-2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków poniesionych w roku 2020.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób objętych wsparciem w ciągu jednego roku: w Placówce SD1 – 35, w Placówce SD2 - 25.

DZIAŁANIE NR 12

Akcja pomocy sąsiedzkiej.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Kontynuacja akcji mającej na celu angażowanie społeczności lokalnej w działania na rzecz najbliższego otoczenia, propagowanie idei pomocy sąsiedzkiej. Dotychczas ważnym elementem prowadzonych działań była organizacja festynów z okazji Europejskiego Dnia Sąsiada. Możliwości zorganizowania wyżej wymienionego festynu oraz innych imprez związanych z pomocą sąsiedzką w roku 2021 i kolejnych latach będą uzależnione od tego, jak będzie się kształtowała sytuacja związana z pandemią COVID-19.

Adresaci

Mieszkańcy miasta.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji działania: 10.000 zł rocznie, czyli 40.000 zł w latach 2021 – 2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków ponoszonych w latach poprzednich na realizację projektu unijnego w tym zakresie.

Wskaźnik realizacji działania

Liczba zorganizowanych akcji promujących pomoc sąsiedzką: minimum jedna rocznie.

DZIAŁANIE NR 13

Wolontariat.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Dalsze realizowanie i rozwijanie wolontariatu, który jest zorganizowaną instytucjonalnie formą działań społecznych.

Wolontariusze mogą wykonywać różne zadania, takie jak:

- spędzanie z dziećmi czasu wolnego;
- pomaganie dzieciom i młodzieży w nauce;
- organizowanie imprez okolicznościowych;
- prace porządkowe;
- prace remontowe;
- pomaganie osobom niepełnosprawnym w przemieszczaniu się i innych życiowych czynnościach (np. wizyta u lekarza, korzystanie z zabiegów rehabilitacyjnych).

Adresaci

Mieszkańcy miasta - potencjalni wolontariusze oraz osoby korzystające z ich pomocy.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji działania: 10.000 zł rocznie, czyli 40.000 zł w latach 2021 – 2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków ponoszonych w latach poprzednich.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba godzin przepracowanych w ciągu jednego roku przez wolontariuszy współpracujących z MOPS: 200.

DZIAŁANIE NR 14

Podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców oraz praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Systematyczna praca asystentów rodziny z rodzinami dotkniętymi problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Praca edukacyjno–terapeutyczna z rodzicami, prowadzona wg przygotowanego planu pracy z rodziną, opiniowanie wniosków do sądów (dotyczą one powrotu dziecka do rodziny biologicznej), ocena sytuacji dziecka w rodzinie, diagnoza: deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci.

Adresaci

Rodziny mające trudności w pełnieniu funkcji rodzicielskich. Rodziny biologiczne zmotywowane, by podejmować działania zmierzające do poprawy ich sytuacji.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji działania: 85.000 zł rocznie, czyli 340.000 zł w latach 2021 – 2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków ponoszonych w latach poprzednich.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba rodzin objętych pracą asystentów rodziny w ciągu jednego roku: 50.

DZIAŁANIE NR 15

Rozwój pieczy zastępczej.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Działania propagujące i wspierające rodzinną pieczę zastępczą (w tym festyny i pikniki, przy czym możliwości zorganizowania imprez w roku 2021 i kolejnych latach będą uzależnione od tego, jak będzie się kształtowała sytuacja związana z pandemią COVID-19). Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Adresaci

Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji działania: 50.000 zł rocznie, czyli 200.000 zł w latach 2021 – 2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków ponoszonych w latach poprzednich.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba umów zawartych z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w ciągu jednego roku: 1.

DZIAŁANIE NR 16

Wsparcie dla rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Działanie dotyczy:

- wspierania rodzin w pełnieniu ich funkcji przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- organizowania dla rodzin zastępczych psychoedukacyjnych warsztatów (grup wsparcia) mających na celu podnoszenie ich kompetencji;
- zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- rodzin pomocowych.

Adresaci

Rodziny zastępcze.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji działania: 85.000 zł rocznie, czyli 340.000 zł w latach 2021 – 2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków ponoszonych w latach poprzednich.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu jednego roku: 70.

DZIAŁANIE NR 17

Wspieranie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej oraz osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Umożliwienie osobom usamodzielnianym pobytu w mieszkaniu chronionym. Prowadzenie indywidualnej i grupowej pracy socjalnej ukierunkowanej na nabycie umiejętności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu.

Adresaci

Wychowankowie pieczy zastępczej i osoby usamodzielniane, o których mowa w art.88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

Szacunkowy koszt realizacji działania: 360.000 zł rocznie, czyli 1.440.000 zł w latach 2021 – 2024.

Koszt został oszacowany na podstawie wydatków ponoszonych w latach poprzednich.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych pracą socjalną w ciągu jednego roku: 50.

KIERUNEK DZIAŁAŃ NR 4: OGRANICZENIE SFERY UBÓSTWA.

DZIAŁANIE NR 18

Dożywianie.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Opłacenie posiłków dla dzieci oraz dla osób dorosłych. Zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku dla osób, które nie korzystają z pomocy w formie posiłków.

Adresaci

Mieszkańcy miasta - dzieci i osoby dorosłe.

Ramy finansowe - przybliżone koszty realizacji

800.000 zł rocznie, czyli 3.200.000 zł w ciągu 4 lat.

Przybliżone koszty zostały określone na podstawie poniesionych w 2020 roku wydatków na:

- *opłacenie posiłków dla dzieci oraz osób dorosłych;*
- *zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku.*

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób dorosłych (świadczeniobiorców), którym w ciągu jednego roku przyznano zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku: 700.

DZIAŁANIE NR 19

Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia w ośrodkach wsparcia, w tym w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Okres realizacji (w latach)

2021-2024

Charakterystyka działania

Zapewnienie osobom bezdomnym – mieszkańcom Siemianowic Śląskich, tymczasowego schronienia w ośrodkach wsparcia, w tym w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Osoby bezdomne mają możliwość skorzystania z działań ukierunkowanych na wzmocnienie aktywności społecznej, ewentualne wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Dodatkowo osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych

potrzeb życiowych, zapewnione będzie tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi.

Adresaci

Osoby bezdomne z terenu miasta.

Ramy finansowe – przybliżone koszty realizacji

600.000 zł rocznie, czyli 2.400.000 zł w ciągu 4 lat.

Wskaźnik realizacji działania

Minimalna liczba osób bezdomnych korzystających ze schroniska w ciągu jednego roku: 60.

Powyższe zestawienie działań nie stanowi katalogu zamkniętego. Może zostać poszerzone o inne zadania w trakcie realizacji Strategii, w zależności od dynamiki potrzeb.

Realizacja zaplanowanych działań będzie wymagała zaangażowania różnych siemianowickich instytucji i organizacji, takich jak:

- MOPS;
- Urząd Miasta Siemianowice Śląskie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- placówki oświatowe;
- organizacje pozarządowe (np. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Siemianowickie, Śląskie Stowarzyszenie Charytatywne „Przystań”, Stowarzyszenie Na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom, Siemianowickie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Imperium Słońca”);
- domy pomocy społecznej;
- lokalne środki masowego przekazu (np. witryny internetowe).

VIII. SZACUNKOWY KOSZT I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI STRATEGII. KOORDYNACJA ORAZ OCENA STOPNIA REALIZACJI STRATEGII.

Ramy finansowe działań w ramach Strategii mają szacunkowy charakter. Nie są kwotami dokładnymi i ostatecznymi, tylko orientacyjnymi.

Szacunkowy koszt realizacji Strategii w latach 2021-2024 wynosi 52.878.000,00 zł. Powyższa kwota jest sumą przybliżonych kosztów realizacji zaplanowanych działań.

Najważniejsze źródła finansowania realizacji Strategii to:

- środki budżetu miasta;
- środki budżetu państwa;
- fundusze pomocowe, czyli głównie fundusze Unii Europejskiej, a zwłaszcza Europejski Fundusz Społeczny.

Instytucjonalnym koordynatorem realizacji Strategii będzie MOPS. Ocena stopnia realizacji Strategii będzie dwukrotnie dokonywana w odniesieniu do działań zapisanych w rozdziale VII: po zakończeniu 2022 r. i 2024 r. (druga ocena będzie również oceną końcową). W toku oceny będą wykorzystane wskaźniki przypisane działaniom w rozdziale VII. Wartości, zmierzone w trakcie oceny, będą porównywane z wartościami wskaźników zamieszczonymi w rozdziale VII.

Równoległe z wykonywaniem konkretnych działań będzie prowadzony bieżący monitoring i ewaluacja Strategii.

SPIS TABEL

- Tabela nr 1. Liczba ludności Siemianowic Śląskich w latach 2003 – 2019. • strona 20
- Tabela nr 2. Liczba ludności województwa śląskiego i wybranych miast w okresie 2013 – 2019. • strona 20
- Tabela nr 3. Przyrost naturalny w Siemianowicach Śl. w latach 2013 – 2019. • strona 21
- Tabela nr 4. Saldo migracji w Siemianowicach Śl. w latach 2013 – 2019. • strona 21
- Tabela nr 5. Liczba ludności Siemianowic Śl. w 2019 r. w podziale wg płci i grup wiekowych. • strona 22
- Tabela nr 6. Ludność Siemianowic Śl. w podziale wg ekonomicznych grup wieku. • strona 23
- Tabela nr 7. Prognozowana liczba ludności Siemianowic Śląskich. • strona 24
- Tabela nr 8. Główne problemy rodzin, którym w 2020 r. udzielono pomocy społecznej. • strona 25
- Tabela nr 9. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych oraz osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności wg stanu na IV kw. roku. • strona 31
- Tabela nr 10. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych oraz aktywność zawodowa osób sprawnych w 2019 roku. • strona 31
- Tabela nr 11. Dynamika bezrobocia w Siemianowicach Śl. i województwie w latach 2009 – 2021. • strona 33
- Tabela nr 12. Rodziny i dzieci objęte wsparciem asystentów rodziny w latach 2018-2020. • strona 34
- Tabela nr 13. Obszar koncentracji problemów społecznych w Siemianowicach Śląskich w 2019 roku. • strona 38

SPIS WYKRESÓW

- Wykres nr 1. Struktura Strategii. • strona 3
- Wykres nr 2. Liczba ludności Siemianowic Śl. w 2019 r. w podziale wg płci i grup wiekowych. • strona 22
- Wykres nr 3. Główne problemy siemianowickich rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2014 – 2020 (w % ogółu). • strona 26
- Wykres nr 4. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2008 – 2019 według przyjętych w danym roku granic ubóstwa (w % osób w gospodarstwach domowych). • strona 29

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Siemianowicach Śląskich
Matyasz Kacy